

**Najwyższa Izba Kontroli
Departament Nauki, Oświaty
i Dziedzictwa Narodowego**

Warszawa, dnia 13 maja 2011 r.

**Pan
Paweł Jakubiak
Dyrektor
Publicznego Gimnazjum nr 12
im. Mikołaja Reja w Radomiu**

KNO-4101-07-15/2010
P/10/190

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 roku o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701, ze zm.), zwanej dalej *ustawą o NIK*, Najwyższa Izba Kontroli – Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego skontrolował w Publicznym Gimnazjum nr 12 im. Mikołaja Reja w Radomiu (Szkoła, Gimnazjum) realizację zadań w zakresie zapobiegania nadwadze i otyłości u młodzieży szkolnej w latach 2009-2011 (do 28 marca).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawiono w protokole kontroli podpisanym w dniu 15 kwietnia 2011 r., na podstawie art. 60 ust. 1 ustawy o NIK, przekazuję Panu Dyrektorowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie skontrolowaną działalność, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości.

Formułując ocenę pozytywną, Najwyższa Izba Kontroli uwzględniła: udział Gimnazjum w programie pn. *Trzymaj formę*, uwzględnienie w programie wychowawczym Szkoły celu dotyczącego zasad zdrowego stylu życia, zaplanowanie przez wychowawców oddziałów zagadnień dotyczących promowania i kształtowania zdrowego stylu życia oraz organizację zajęć pozalekcyjnych o charakterze sportowym i turystycznym.

Stwierdzone nieprawidłowości polegały na: nieokreśleniu w statucie i w programie profilaktyki celów i zadań związanych z edukacją prozdrowotną; niepodjęciu odpowiednich działań, pomimo wzrostu liczby uczniów z nadwagą i otyłością; dopuszczeniu do użytku szkolnego programu nauczania przedmiotu wychowanie fizyczne niezgodnego z podstawą programową wprowadzoną w 2008 r., czego konsekwencją było nierealizowanie podstawy programowej tego przedmiotu.

1. W statucie Gimnazjum i w programie profilaktyki nie określono celów i zadań dotyczących edukacji zdrowotnej, co jest niezgodne z § 2 ust. 1 pkt 1 załącznika nr 3 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutow publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz. U. Nr 61, poz. 624, ze zm.), stanowiącym że statut gimnazjum określa w szczególności cele i zadania wynikające z przepisów prawa oraz uwzględniające m.in. program profilaktyki.

Znaczenie problematyki edukacji zdrowotnej uwzględniono w szczególności w załączniku nr 4 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2009 r. Nr 4, poz. 17; podstawa programowa z 2008 r.), gdzie stwierdzono, że jest ona ważnym zadaniem szkoły na III etapie edukacji (gimnazjum), a jej celem jest m.in. rozwijanie u uczniów postawy dbałości o własne zdrowie, oraz że działalność edukacyjna szkoły jest określona m.in. przez program profilaktyki dostosowany do potrzeb rozwojowych uczniów, obejmujący wszystkie treści i działania o charakterze profilaktycznym.

2. Dyrektor Szkoły w latach 2009/2010 i 2010/2011 dopuścił do użytku szkolnego w oddziałach klasy I i II Gimnazjum, program nauczania opracowany w oparciu o podstawę programową wprowadzoną rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 lutego 1999 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego (Dz. U. Nr 14, poz. 129 ze zm.), które uchylono z dniem 1 września 2001 r. Zgodnie z *Zalecanymi warunkami i sposobami realizacji* tego przedmiotu określonymi w obowiązującej podstawie programowej z 2008 r., wychowanie fizyczne pełni wiodącą rolę w edukacji zdrowotnej uczniów.

Dopuszczenie nieodpowiedniego programu nauczania wychowania fizycznego spowodowało, że w klasie I w roku szkolnym 2009/2010 i w klasach I i II w roku szkolnym

2010/2011 nie wdrażano podstawy programowej przedmiotu w odpowiednio 8 i 16 oddziałach.

Zgodnie z art. 22a ust. 2b ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r., Nr 256, poz. 2572, ze zm.), dyrektor szkoły jest odpowiedzialny za uwzględnienie w szkolnym zestawie programów nauczania całości podstawy programowej kształcenia ogólnego ustalonej dla danego etapu edukacyjnego,

Powyższa nieprawidłowość świadczy o braku nadzoru pedagogicznego w zakresie, o którym mowa w art. 33 ust. 2 pkt 2 ustawy o systemie oświaty, tj. realizacji podstaw programowych, sprawowanego przez dyrektora na podstawie art. 39 ust. 1 pkt 2 tej ustawy.

3. W badanych latach w Gimnazjum nie podjęto stosownych działań prozdrowotnych wobec uczniów, u których rozpoznano nadwagę i otyłość pomimo, że wskaźnik uczniów z tym problemem wyniósł w latach szkolnych 2008/2009-2010/2011 odpowiednio: 5%, 10% i 8%.

Nauczyciele wychowania fizycznego, wbrew *Zalecanym warunkom i sposobom realizacji* przedmiotu nie przeprowadzili w klasie I w latach szkolnych 2009/2010 i 2010/2011 diagnozy potrzeb uczniów w zakresie edukacji zdrowotnej we współpracy z pielęgniarką szkolną. Nauczyciele koncentrowali się na realizacji bloku zajęć sportowych, nie uwzględniając - we współdziałaniu z innymi nauczycielami i przy współpracy z pielęgniarką szkolną - innych wymagań, w tym dotyczącego przyczyn i skutków otyłości.

W rezultacie nie wprowadzono w Gimnazjum zajęć zdrowotnych dla uczniów z nadwagą i otyłością, niewykorzystując w tym celu możliwości wynikających m.in. z art. 42 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674, ze zm.) oraz rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 19 sierpnia 2009 r. w sprawie dopuszczalnych form realizacji dwóch godzin obowiązkowych zajęć wychowania fizycznego (Dz. U. Nr 136, poz. 1116).

W propozycji form realizacji powyższych zajęć na lata 2009/2010 i 2010/2011 dyrektor nie uwzględnił potrzeb zdrowotnych uczniów, co było niezgodne z § 3 ust. 1 ww. rozporządzenia. W Gimnazjum realizowano jedną zamiast dwóch godzin obowiązkowych zajęć w przyjętych formach, co było niezgodnie z § 1 ww. rozporządzenia.

Dyrektor nie egzekwował wykonywania przez pielęgniarkę szkolną zadań określonych w załączniku nr 2 do umowy użyczenia pomieszczenia na szkolny gabinet medyczny zawartej w dniu 1 września 2009 r. oraz w statucie Szkoły z dnia 24 listopada 2010 r., dotyczących

m.in. świadczenia badań diagnostycznych, współpracy z nauczycielami, dyrekcją Szkoły oraz organizacji i prowadzenia działań w zakresie profilaktyki i promocji zdrowia.

W konsekwencji pielęgniarka przekazywała dyrektorowi Szkoły informację dotyczącą uczniów klasy I z rozpoznaną nadwagą i otyłością dopiero w czerwcu danego roku szkolnego. W Gimnazjum nie prowadzono systematycznych badań diagnostycznych uczniów, u których stwierdzono nadwagę i otyłość, warunkujących podjęcie niezbędnych działań prozdrowotnych wobec powyższej grupy uczniów. Dyrektor Gimnazjum nie dysponował danymi dotyczącymi uczniów, którzy podjęli i zakończyli terapię w poradni specjalistycznej.

Powyższe nieprawidłowości świadczą, że dyrektor Szkoły nie stworzył uczniom z nadwagą i otyłością wystarczających warunków do harmonijnego rozwoju psychofizycznego poprzez aktywne działania prozdrowotne, zgodnie z art. 39 ust. 1 pkt 3 ustawy o systemie oświaty.

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, iż asortyment produktów żywnościowych oferowanych uczniom w sklepiku szkolnym nie spełniał wytycznych *Karty żywienia i aktywności fizycznej dzieci i młodzieży*, opracowanej w ramach *Narodowego Programu Zapobiegania Nadwadze i Otyłości oraz Przewlekłym Chorobom Niezakaźnym poprzez Poprawę Żywienia i Aktywności Fizycznej na lata 2007-2011*, w której wskazano, iż Szkoła nie może być miejscem sprzedaży produktów niezalecanych w żywieniu dzieci, o nieodpowiedniej jakości zdrowotnej. Obok naturalnych soków i kanapek, prowadzono m.in. sprzedaż napojów gazowanych zawierających kofeinę i kawy, chipsów i batonów.

Z badania ankietowego NIK, wynika że ponad dwie trzecie nauczycieli Szkoły (72%) dostrzega problem nadwagi i otyłości wśród uczniów. Ponad połowa nauczycieli (55%) uważa, że nie jest przygotowana do udzielania porad rodzicom i uczniom, a większość badanych (63%) zadeklarowało chęć uczestnictwa w doskonaleniu w tym zakresie.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1) określenie w statucie Gimnazjum i programie profilaktyki celów i zadań z zakresu edukacji prozdrowotnej,
- 2) dopuszczenie do użytku szkolnego programu wychowania fizycznego spełniającego wymagania aktualnej podstawy programowej tego przedmiotu oraz zapewnienie jej realizacji,

- 3) podjęcie aktywnych działań prozdrowotnych wobec uczniów, u których stwierdzono nadwagę i otyłość przy współdziałaniu z pielęgniarką szkolną,
- 4) rozważenie wprowadzenia w ramach doskonalenia zawodowego nauczycieli zagadnienia dotyczącego przeciwdziałaniu nadwadze i otyłości wśród uczniów.

Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, zwraca się do Pana Dyrektora o przedstawienie, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie siedmiu dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu Dyrektorowi prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Departamentu Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej Komisji Najwyższej Izby Kontroli.